

1770

De inventione quotumque mediarum proportionalium citra radicum extractionere

Leonhard Euler

Follow this and additional works at: <https://scholarlycommons.pacific.edu/euler-works>

 Part of the [Mathematics Commons](#)

Record Created:

2018-09-25

Recommended Citation

Euler, Leonhard, "De inventione quotumque mediarum proportionalium citra radicum extractionere" (1770). *Euler Archive - All Works*. 395.

<https://scholarlycommons.pacific.edu/euler-works/395>

This Article is brought to you for free and open access by the Euler Archive at Scholarly Commons. It has been accepted for inclusion in Euler Archive - All Works by an authorized administrator of Scholarly Commons. For more information, please contact mgibney@pacific.edu.

DE

INVENTIONE

QUOTCVNQVE MEDIARVM PROPOR-
TIONALIVM CITRA RADICVM
EXTRACTIONEM.

Auctore

L. EVLERO.

Propositio I.

I.

Si numeri a, b, r, d etc. sint continue proportio-
nales, etiam differentiae $b-a, c-b, d-c$ etc.
erunt in proportione geometrica continua eiusdem
exponentis; ac si prior series a proportione geome-
trica aberrerit, posterior multo magis aberrabit.

Demonstratio.

Prior propositionis pars in elementis est demon-
strata; pro altera autem parte ponamus exponen-
tem rationis geometricae $=r$ ut secundum propor-
tionem geometricam foret $b=ar, c=ar^2, d=ar^3$
etc. Sit autem $b=ar+x$ manente $c=arr, d=ar^3$
ut x sit error termini b a proportione geometrica,
erunt-

DE INVENT. MEDIARVM PROPOR. 189

eruntque differentiae $b-a=a(r-1)+x$ et $c-b$
 $=ar(r-1)-x$, quarum ratio est $\frac{ar(r-1)-x}{a(r-1)+x} = r$
 $-\frac{(r+1)x}{a(r-1)+x}$, cuius aberratio ab exponente r vi-
que maior est, quam rationis $\frac{b}{a} = r + \frac{x}{a}$. Vnde
etiam facile intelligitur, si series a, b, c, d etc.
plures termini a ratione geometrica $r: r$ aberrerit,
in serie differentiarum maiores errores inesse debere.

Corollarium.

2. Vicissim ergo quantumvis series differen-
tiarum a proportione geometrica aberraverit, series
terminorum ipsa propius ad hanc proportionem
accedet.

Propositio II.

3. Inter duos numeros datam rationem $r:r$
tenentes medium proportionalem invenire sine ex-
tractione radicis.

Solutio.

Sint numeri propositi A et Ar , mediusque
proportionalis prope saltem verus $=B$; ut hi tres
numeri A, B, Ar progressionem a geometrica pa-
rum aberrantem constituent. Stantur autem dif-
ferentiae pro lubitu: $B-A=a$ et $Ar-B=b$,
hincque colligitur $A(r-1)=a+b$ et $B(r-1)=arr+b$,
ita ut sit

$$A = \frac{a+b}{r-1} \quad \text{et} \quad B = \frac{arr+b}{r-1}$$

A a 3

nihil

nihil autem impedit quominus numeri A et B in ratione 1 : r-1 augentur, ut in integris habeamus:

$$A = a + b \text{ et } B = ar + b$$

Vnde sumtis pro lubitu binis numeris a et b, hirtes numeri

$$a + b; ar + b; ar + br$$

quorum primus est ad tertium in ratione data 1 : r eo propius ad progressionem geometricam accedent, quo minus numerorum assumtorum a et b ratio a ratione 1 : r aberrauerit; seu fractio $\frac{ar+b}{a+b}$ propius ad valorem $\frac{1}{r}$ accedet, quam fractio $\frac{a+br}{a+b}$. Quo igitur valorem medii proportionalis $\frac{1}{r}$ inter 1 et r accuratius obtineamus, statuamus $a + b = a'$ et $ar + b = b'$; atque fractio $\frac{a'r + b'}{a' + b'}$ adhuc propius valorem $\frac{1}{r}$ exhibebit simili ergo modo si porro statamus:

$$a' + b' = a''; a'' + b'' = a'''; a'''' + b'''' = a''''' \text{ etc.}$$

$$a'r + b' = b''; a''r + b'' = b'''; a''''r + b'''' = b''''' \text{ etc.}$$

fractioes $\frac{b''}{a''}; \frac{b'''}{a'''}; \frac{b''''}{a''''}$ etc. continuo accuratius valorem medii proportionalis $\frac{1}{r}$ expriment.

Coroll. 1.

4. Cum igitur questio sit de medio proportionali inter numeros 1 : r sumtis pro lubitu quobus numeris a et b formentur inde duae series

$$a, a',$$

$$a, a', a'', a''', a'''' \text{ etc.}$$

$$b, b', b'', b''', b'''' \text{ etc.}$$

haec lege ut sit

$$a' = a + b; a'' = a' + b'; a''' = a'' + b''; a'''' = a''' + b'''$$

$$b' = ar + b; b'' = a'r + b'; b''' = a''r + b''; b'''' = a''''r + b''''$$

et fractiones $\frac{b'}{a'}, \frac{b''}{a''}, \frac{b'''}{a'''}, \frac{b''''}{a''''}$ etc. continuo propius valorem quactum $\frac{1}{r}$ exhibebunt.

Coroll. 2.

5. Vel si constituantur progressio a ratione geometrica continua quantumvis aberrans, cuius termini alterni sint in ratione 1 : r

$$a, b, ar, br, ar^2, br^2, ar^3, br^3, ar^4, br^4 \text{ etc.}$$

hinc binis terminis coniungentis noua formentur progressio:

$$a + b, b + ar, ar + br, br + ar^2, ar^2 + br^2, br^2 + ar^3, \text{ etc.}$$

haecque magis ad progressionem geometricam accedet.

Coroll. 3.

6. Si hic denuo bini termini coniungantur, prodibit haec series:

$$a(r+1) + 2b; 2ar + b(r+1); ar(r+1) + 2br; 2ar^2 + br(r+1) \text{ etc.}$$

hincque porro simili modo ifaec

$$a(3r+1) + b(r+3); ar^2(r+3) + b^2(3r+1); ar(3r^2+1) + br(r+3) \text{ etc.}$$

$$a(r^2)$$

$a(r+6r+1)+b(4r+4)$; $ar(4r+4)+brr+6r+1$;
 $ar(r+6r+1)+br(4r+4)$ etc.
 $a(5rr+10r+1)+b(rr+10r+5)$; $ar(rr+10r+5)$
 $+b(5rr+10r+1)$; etc.
 quae continuo propius ad progressionem geometricam conuergunt.

Scholion.

7. Totum ergo negotium huc redit, vt binae series a, a', a'', a''' etc. b, b', b'', b''' etc. formentur quippe quarum termini homologi continuo propius rationem 1:V exhibebunt. Cum autem singuli termini post primos utramque litteram a et b inuoluant ita vt quilibet terminus vtriusque hanc habiturus sit formam $Ma+Nb$, primum obferuo posteriozem feriem ex priori oriri, si loco litterarum a et b seribantur b et a . Quare si prioris seriei terminus indici n respondens fuerit $a^{(n)} = Ma + Nb$, posteriozis seriei terminus eidem indici n respondens erit $b^{(n)} = Mb + Na$, ita vt fractio $\frac{Ma+Nb}{Mb+Na}$ eo exactius valorem V sit expressura, quo maior fuerit exponens n , arque adeo sumto $n = \infty$ verus valor V prodire debeat. Ita si exempli gratia capiatur $r = 2$ series illae binae ita se habebunt:

a	$a + b$	$3a + 2b$	$7a + 5b$	$17a + 12b$	$41a + 29b$
b	$2a + b$	$4a + 3b$	$10a + 7b$	$24a + 17b$	$58a + 41b$
$2a$	$2a + 2b$	$5a + 4b$	$14a + 10b$	$34a + 24b$	$82a + 58b$

cui

cui tertiam subseripit primae duplam, quippe cuius ope continuatio facillime instituitur. Quicumque ergo numeri hic pro a at b accipiantur, series media continebit satis prope media proportionalia inter primam et tertiam, vti facile perspicitur. Simili modo sumto $r = 3$, haec series ita se habebunt

a	$a + b$	$4a + 2b$	$10a + 6b$	$28a + 16b$	$76a + 44b$
b	$3a + b$	$6a + 4b$	$18a + 10b$	$48a + 28b$	$132a + 76b$
$3a$	$3a + 3b$	$12a + 6b$	$30a + 18b$	$84a + 48b$	$228a + 132b$

erique ergo ex vltimis $\frac{28a+16b}{76a+44b} = \frac{3a+16b}{13a+11b}$ eo exactius $= V/3$, quo propius ratio $\frac{a}{b}$ eo accedat, ita sumto $b = 2$ et $a = 1$ fit admodum exacte $V/3 = \frac{21}{55}$ et nunc sumto $b = 71$ et $a = 41$ exactissime erit $= \frac{2702}{550} = \frac{1351}{275} = V/3$ errore ne millionesimam quidem partem vnitatis attingente.

Propositio III.

8. Inuestigare legem progressionis binarum illarum ferierum a, a', a'', a''' etc. b, b', b'', b''' etc. quarum termini homologi continuo propius rationem 1:V exprimunt.

Solutio.

Quoniam nouimus omnes terminos binas litteras a et b ita complecti, vt in forma $Ma + Nb$ contineantur, ac si pro priori statuat in genere $a^{(n)} = Ma + Nb$ tum pro posteriori fore $b^{(n)} = Mb + Na$.

Tom. XIV. Nou. Comm. Bb + Na

+ Nar , hinc lex progressionis suppediat terminos sequentes:

$$a^{n+1} = (M + Nr)a + (M + N)b \text{ et} \\ b^{n+1} = (M + Nr)b + (M + N)ra$$

ex quo in legem progressionis vtriusque serci inquiri oportet. Quo igitur scrutemur, quemadmodum primae seriei quilibet terminus definiatur, consideremus hanc seriem sub ista forma generali

$$a + a'x + a''x^2 + a'''x^3 + a''''x^4 + \dots$$

cuius in infinitum continuatae summa fingatur $Pa + Qb$ et quoniam altera ex hac nascitur, dum loco a et b scribitur b et ra erit

$$b + b'x + b''x^2 + b'''x^3 + b''''x^4 + \dots = Pb + Qra$$

Addantur hae series inuicem, et quia est

$$a + b = a' + a'' + a''' + a'''' + \dots = a' + b' + a'' + b'' + a''' + b''' + \dots$$

multiplicemus hanc seriem per x et a prima subtrahamus prodibitque

$$a = Pa + Qb - (P + Qr)ax - (P + Q)b^2x$$

Quoniam vero quantitates P et Q a literis a et b non pendent, hinc duae resultant aequationes

$$1 = P - Px - Qrx \text{ et } 0 = Q - Px - Qx$$

unde deducimus has determinationes

$$P = \frac{1 - x}{(1 - x)^2 - rxx} = \frac{1 - x}{1 - 2x - (r - 1)xx} \text{ et} \\ Q = \frac{Px}{1 - 2x - (r - 1)xx}$$

Quo-

Quocirca prior series $a + a'x + a''x^2 + a'''x^3 + \dots$ nascitur ex evolutione huius fractionis $\frac{a(1-x) + bx}{1 - 2x - (r-1)xx}$, posterior vero $b + b'x + b''x^2 + b'''x^3 + \dots$ ex evolutione huius $\frac{bx(1-x) + arx}{1 - 2x - (r-1)xx}$ ita ut vtraque sit series recurrens secundi ordinis, scilicet relationis existente 2, $(r-1)$, hincque pro serie priori a, a', a'', a''', a'''' etc. sit primo $a' = a + b$, tum vero $a'' = 2a' + (r-1)a; a''' = 2a'' + (r-1)a''$ etc. ex hac vero nascitur altera ponendo $a = b$ et $b = ra$.

Hinc adeo huius seriei terminum generalem definire licet ad quod valores quantitatum P et Q in fractionibus simplicibus resolui oportet. Cum igitur denominatoris communis factor sit $1 - x - x\sqrt{r} = 1 - x(1 + \sqrt{r})$, pro quantitate P statuat fractionem simplicem inde nata

$$\frac{a}{1 - x(1 + \sqrt{r})}, \text{ ac demonstrandi fore } \mathcal{M} = \frac{1 - x}{1 - x + x\sqrt{r}}$$

postulo $1 - x = x\sqrt{r}$, unde fit $\mathcal{M} = \frac{1}{1 + \sqrt{r}}$, pro altero autem factore tantum $\sqrt{r}$ negative accipi opus est, ita ut sit

$$P = \frac{1}{1 - x(1 + \sqrt{r})} + \frac{1}{2} \frac{a}{x(1 - \sqrt{r})}$$

Simili modo pro Q si fractio partialis ex denominatoris factore $1 - x(1 + \sqrt{r})$ nata ponatur $\frac{a}{1 - x(1 + \sqrt{r})}$, reperitur $\mathcal{M} = \frac{x}{1 - x + x\sqrt{r}}$ postulo $1 - x = x\sqrt{r}$ indeque $\mathcal{M} = \frac{1}{2\sqrt{r}}$. Quare ipsi $\sqrt{r}$ binos valores tribuendo fit

$$Q = \frac{1}{2\sqrt{r}} \frac{1}{1 - x(1 + \sqrt{r})} - \frac{1}{2\sqrt{r}} \frac{1}{1 - x(1 - \sqrt{r})}$$

sique summa prioris seriei $a + a'x + a''x^2 + a'''x^3 + \dots$ erit

$$\frac{a\sqrt{r} + b}{2\sqrt{r}} \frac{1}{1 - x(1 + \sqrt{r})} + \frac{a\sqrt{r} - b}{2\sqrt{r}} \frac{1}{1 - x(1 - \sqrt{r})}$$

cum

$$\frac{1}{1 - x(1 + \sqrt{r})} + \frac{1}{1 - x(1 - \sqrt{r})} = \frac{2}{1 - x^2 - (r - 1)x^2}$$

cum nunc ex utraque parte progressio nascatur geometrica prodit nostrae seriei terminus generalis

$$\frac{a\sqrt{r}+b}{2\sqrt{r}}(1+\sqrt{r})^n x^n + \frac{a\sqrt{r}-b}{2\sqrt{r}}(1-\sqrt{r})^n x^n$$

ita ut sit indefinite.

$$d^{(n)} = \frac{a\sqrt{r}+b}{2\sqrt{r}}(1+\sqrt{r})^n + \frac{a\sqrt{r}-b}{2\sqrt{r}}(1-\sqrt{r})^n$$

et pro altera serie

$$d^{(n)} = \frac{b+a\sqrt{r}}{2}(1+\sqrt{r})^n + \frac{b-a\sqrt{r}}{2}(1-\sqrt{r})^n$$

COROLL.

9. Ex hoc termino generali demum plene conuincimur, fore sumto exponente n infinito $\frac{d^{(n)}}{d^{(n)}} = \sqrt{r}$, cum enim tum potestas $(1-\sqrt{r})^n$ prae priori $(1+\sqrt{r})^n$ euanescat, erit ritique

$$\frac{b^{(n)}}{d^{(n)}} = \frac{b\sqrt{r}+ar}{a\sqrt{r}+b} = \sqrt{r}.$$

Vnde simul patet quo maior capiatur exponens n , eo propius ad veritatem accedi.

Scholion.

10. Eadem quidem veritas etiam hac ratione offendi potest. Posito generatim $d^{(n)} = Ma + Nb$, erit $b^{(n)} = Mb + Nar$, et termini sequentes:

$$d^{(n+1)} = (M + Nr)a + (M + N)b \text{ et } b^{(n+1)} = (M + N)b + (M + N)ar$$

Iam

Iam casu $n = \infty$, nollum dubium superesse potest, quin sit $\frac{b^{(n+1)}}{d^{(n+1)}} = \frac{b^{(n)}}{d^{(n)}}$; vnde necesse est sit:

$$\frac{(M + Nr)b + (M + N)a}{(M + N)a + (M + N)b} = \frac{Mb + Nar}{Ma + Nb}$$

Saturatur hic valor $= \varphi$, et quia tum fit

$$\frac{M}{N} = \frac{b\varphi - ar}{b - a\varphi} \text{ et } \frac{M}{N} = \frac{ar\varphi + b\varphi - br - ar}{b + ar - ar\varphi - b\varphi} \text{ seu}$$

$$\frac{M}{N} - \varphi = \frac{ar\varphi + b\varphi - br - ar}{b + ar - ar\varphi - b\varphi}$$

vnde manifeste sequitur $\varphi\varphi - r = 0$ et $\varphi = \sqrt{r}$. Simul vero etiam quantitatium M et N haec relatio perspiciatur, quod sumto $n = \infty$ fiat $\frac{M}{N} = \varphi = \sqrt{r}$.

Propositio IV.

II. Inter duos numeros data: rationem r : r tenentes duos medios proportionales in rationalibus proxime exhibere.

Solutio.

Sumantur bini numeri quicunque a et ar in ratione data inter eosque capiatur duo medii quicunque b et c atque quantumvis relatio a : b : c : ar a ratione geometrica discrepet, inde alias propius eo accedentes hoc modo eliciemus. Quaerantur alii similes quaterni numeri A: B: C: A r quorum illi sint differentiae, ita ut sit B-A = a; C-B = b et A r -C = c, hincque B = A+a; C = A+a+b; et A r = A+a+b+c seu A = $\frac{a+b+c}{r}$; B = $\frac{ar+b+c}{r}$; C = $\frac{ar+a+b+c}{r}$;

B b 3 qui

qui per $r-1$ multiplicati praebebunt hos quaternos numeros

$$a' = a + b + c; b' = b + c + ar; c' = c + ar + br; a'' = ar + br + cr$$

qui iam multo propius ad proportionem geometricam continuam accedent. Simili ergo modo hinc alii noui a', b', c', a'' deriuabuntur sumendo:

$$a'' = a' + b' + c'; b'' = b' + c' + ar; c'' = c' + ar + br$$

hincque denouo alii, qui continuo propius proposito satisfacient. Totum ergo negotium reducitur ad formationem trium progressionum:

I. $a, a', a'', a''', a'''' \dots a^{(n)}$

II. $b, b', b'', b''', b'''' \dots b^{(n)}$

III. $c, c', c'', c''', c'''' \dots c^{(n)}$

quarum lex est satis simplex quae quo ulterius continuentur, eo propius quaterni numeri

$$a^{(n)} : b^{(n)} : c^{(n)} : r a^{(n)}$$

proportionem geometricam continuam exhibebunt, etiam si initio assumti a, b, c , ra plurimam aberrauerint.

Coroll. I.

12. De his tribus seriebus primam obseruo singulos eorum terminos huiusmodi formam $Lr + Mb + Nc$ esse habituros, ita ut quantitates L, M, N litteras pro arbitrio assumtas v, b, c non inuoluant, sed a sola ratione propostae $r : r$ pendent.

Coroll.

PROPORTIONALIVM.

Coroll. 2.

13. Deinde si primae seriei terminus quicumque fuerit $a^{(n)} = La + Mb + Nc$, evidens est pro serie secunda fore $b^{(n)} = Lb + Mc + Nra$, et pro serie tertia $c^{(n)} = Lc + Mra + Nrb$. Vnde sufficit harum trium serieum primae indolem explorauisse.

Scholion.

14. Harum obseruationum ope inuentio duarum mediarum proportionalium, quae quidem in rationalibus proxime satisfaciunt, expedire instituitur. Sint enim exempli causa inter duos numeros rationem duplam tenentes duo media proportionalia inuestigandi, et operatio numerica sumendis pro litteris a, b, c numeris 1, 1, 1 ob $r = 2$ ita se habebit

a	1	3	12	46	177	681	2620	10080
b	1	4	15	58	223	858	3301	12709
c	1	5	19	73	281	1081	4159	16001
$2a$	2	6	24	92	354	1362	5240	20160
$2b$	2	8	30	116	446	1716	6602	25400

Hic quatuor potestemi numeri

$$10080 : 12709 : 16001 : 20160$$

tam parum a proportione geometrica recedunt, ut si inter extremos per extractionem radicis cubicae duo media proportionales quaerantur, si ne parte quidem

quidem decies millesima a veritate aberrant; est enim:

$$\frac{12700}{10080} = \sqrt[3]{\frac{2048 \cdot 31000}{1024192312}} = \sqrt[3]{2 - \frac{3071}{101152512}}$$

ideoque $= \sqrt[3]{2 - \frac{2071}{5 \cdot 1024192512} \sqrt[4]{}}$, vnde cum fiat 12700

$= 10080 \sqrt[3]{2 - \frac{1}{23905}}$ error infra particulam decies millesimam unitatis subsistit, ipsa autem fractio $\frac{12700}{10080}$ tantum particula $\frac{1}{10080 \cdot 23905} = \frac{1}{24097248}$ hoc est minore quam vices millesima unitatis a vero valore $\sqrt[3]{2}$ deficit, tantam autem precisionem opere logarithmorum attingere non licet. Vnde intelligitur, quantum usum haec methodus praefare queat in radicibus cuiusvis dignitatis proxime exprimendis.

Propositio V.

15. Investigare legem harum trium progressionum:

a, a', a'' etc. b, b', b'' , etc. c, c', c'' etc.
 quarum termini homologi $a^{(n)} : b^{(n)} : c^{(n)}$ continuo propius proportionem $1 : \sqrt[3]{r} : \sqrt[3]{r^2}$ exprimunt.

Solutio.

Cum omnes termini ex ternis primo assumtis a, b et c ita componantur, vt sit $a^{(n)} = La + Mb + Nc$, erit

erit ex earum indole $b^{(n)} = Lb + Mc + Nr$ a et $c^{(n)} = Lc + Mr + Nr$ b ac lex progressionis praebet sequentes terminos:

$$\begin{aligned} a^{(r+1)} &= (L+Mr+Nr)a + (L+M+Nr)b + (L+M+N)c \\ b^{(r+1)} &= (L+Mr+Nr)b + (L+M+Nr)c + (L+M+N)a \\ c^{(r+1)} &= (L+Mr+Nr)c + (L+M+Nr)a + (L+M+N)b. \end{aligned}$$

Hinc si generalius statuerimus:

$$\begin{aligned} a + d + x + a''x^2 + a'''x^3 + \text{etc.} &= Pa + Qb + Rc \text{ erit} \\ b + b'x + b''x^2 + b'''x^3 + \text{etc.} &= Pb + Qc + Rr a \\ c + c'x + c''x^2 + c'''x^3 + \text{etc.} &= Pc + Qra + Rrb. \end{aligned}$$

Addantur haec series inuicem, et quia est

$$\begin{aligned} a + b + c &= a', a' + b' + c' = a'', a'' + b'' + c'' = a''' \text{ etc.} \\ a' + a''x + a'''x^2 + \text{etc.} &= (P + Qr + Rr')a + (P + Q + Rr')b \\ &\quad + (P + Q + Rr')c \end{aligned}$$

quae per x multiplicata et a prima subtrahenda dat

$$\begin{aligned} a &= Pa + Qb + Rc - (P + Qr + Rr')ax - (P + Q + Rr')bx \\ &\quad - (P + Q + r')cx. \end{aligned}$$

Quia autem quantitates P, Q, R litteras a, b, c non involuunt, hinc nascuntur tres aequationes:

$$\begin{aligned} \text{I. } 1 &= P - Px - Qrx - Rr'x & 1 &= P - Q - Q(r-1)x \\ \text{II. } 0 &= Q - Px - Qx - Rrx \text{ hincque } 0 &= Q - R - R(r-1)x \\ \text{III. } 0 &= R - Px - Qx - Rx & 1 &= P - R - (Q + R)(r-1)x. \end{aligned}$$

Pro faciliori resolutione statuerimus $1 - x + rx = 2$ et sequens combinatio praebebit

I - II $1 \cong P - Qz$ hinc $Q \cong Rz$
 II - III $0 \cong Q - Rz$ $P \cong 1 + Rz$

unde fit

III. $0 \cong R(1-x) - Px - Qx \cong R(1-x-xz-xz^2) - x$

ideoque $R \cong \frac{x-1}{1-x(1+x+z+z^2)}$ pat est $x \cong \frac{x-1}{r-1}$.

Ergo $R \cong \frac{x-1}{r-1-x(1+x+z+z^2)} = \frac{x-1}{r-1-x^3}$ sicque prodit

$P \cong \frac{1-x}{r-1-x^3}$; $Q \cong \frac{xz}{r-1-x^3}$; $R \cong \frac{x-1}{r-1-x^3}$

quarum formarum cum denominator fit

$r-1-x^3(r-1)x-3(r-1)^2x^2-(r-1)^3x^3$

scilicet $(r-1)\{1-3x-3(r-1)x^2-(r-1)^2x^3\}$

perspicuum est nullas tres progressionis esse recurrentes scilicet relationis existente 3, $3(r-1)$, $(r-1)^2$, ita ut fit

$a^{(n)} \cong 3a^{(n-1)} + 3(r-1)a^{(n-2)} + (r-1)^2a^{(n-3)}$.

Nunc pro terminis generalibus harum progressionum fractiones P, Q, R in simplices resolui oportet: quoniam autem denominatoris factor simplex est $\sqrt[r]{r-x}$ simul vicem binorum reliquorum gerens,

siquidem $\sqrt[r]{r}$ tres involuit valores duos, sufficit hunc vicem factorem considerare. Sic ergo ex fractione R fractio simplex orinda $\cong \frac{x}{\sqrt[r]{r-x}}$, et nu-

meria-

merator erit $A \cong \frac{x-1}{\sqrt[r]{r^2+x^2\sqrt[r]{r+xz}}}$ posito $z \cong \sqrt[r]{r}$, un-

de fit $A \cong \frac{\sqrt[r]{r}-1}{\sqrt[r]{r}}$, ideoque

$P \cong \frac{1}{\sqrt[r]{r^2}} \cdot \frac{r-\sqrt[r]{r^2}}{\sqrt[r]{r}-z}$ etc. $Q \cong \frac{1}{\sqrt[r]{r^2}} \cdot \frac{\sqrt[r]{r^2}-\sqrt[r]{r}}{\sqrt[r]{r}-z}$ etc. $R \cong \frac{1}{\sqrt[r]{r^2}} \cdot \frac{\sqrt[r]{r}-1}{\sqrt[r]{r}-z}$ etc.

Restitatur pro z valor $1+(r-1)x$, sicque $\frac{r-1}{\sqrt[r]{r}-1} = s$,

ac fiet $P \cong \frac{1}{1-sx} + \text{etc.}$ $Q \cong \frac{1}{1-sx} \cdot \frac{1-s}{1-sx} + \text{etc.}$ $R \cong \frac{1}{1-sx} \cdot \frac{1-sx}{1-sx} + \text{etc.}$

Hinc cum sit $a+a'x+a''x^2+\text{etc.} \cong Pa+Qb+Rc$ sequitur fore

$a^{(n)} \cong \frac{1}{\sqrt[r]{r}} s^n (a + \frac{b}{\sqrt[r]{r}} + \frac{c}{\sqrt[r]{r^2}}) + \dots + \dots$

vbi duo membra omiffa ex primo ita formantur ut loco $\sqrt[r]{r}$ scribatur $\frac{1-s}{1-sx}$ $\sqrt[r]{r^2}$, id quod etiam de $s \cong \frac{1-s}{1-sx}$ est intelligendum. Deinde vero pro binis reliquis seriebus habebitur:

$b^{(n)} \cong \frac{1}{\sqrt[r]{r}} s^n (a\sqrt[r]{r} + b + \frac{c}{\sqrt[r]{r}} + \dots + \dots$

$c^{(n)} \cong \frac{1}{\sqrt[r]{r}} s^n (a\sqrt[r]{r^2} + b\sqrt[r]{r} + c) + \dots + \dots$

COROLL. 1.

16. Si n sit numerus praegrandis, bina membra omiffa prae primis hic appofitis euaneſcunt; ex quo

Cc 2

quo perspicuum est tum fore $a^{(n)} : b^{(n)} : c^{(n)} = 1 : \sqrt[r]{r} : \sqrt[r]{r}$; in quo ipso tota vis methodi hic traditae consistit.

COROLL. 2.

17. Natura harum ferierum recurrentium tertii ordinis ideo imprimis notari meretur; quod fractiones principales P, Q, R tam concinne in fractiones simplices resolvere licuit, atque ex terminis generalibus inde derivatis natura harum ferierum facile perspicitur.

Scholion.

18. Hinc ratio ipsam methodum ad plures medias proportionales extendendi ita iam est manifestata, ut superfluum foret omnia ratiocinia, quibus operationes usurpatae imituntur, repetere. Quam ob rem inventionem plurium mediarum proportionalium inter duos numeros datam rationem $1 : r$ tenentes, nunc quidem satis faciente exponere atque adeo binas propositiones cuique casui tribuendas commode in unam contrahere poterimus.

Propositio VI.

19. Inter duos numeros rationem datam $1 : r$ tenentes, tres medias continue proportionales in rationalibus proxime exhibere.

Solutio.

Solutio.

Sumtis in ratione data duobus numeris a et ra inter eos pro lubitu tres medi constituantur b, c, d , ut habeantur hi quinque numeri quantumvis a scopo aberrantes:

$$a : b : c : d : ra.$$

Hinc formentur alii hac lege ut sit

$$a' = a + b + c + d$$

$$b' = b + c + d + ra$$

$$c' = c + d + ra + rb$$

$$d' = d + ra + rb + rc$$

qui constituent progressionem iam multo propius ad scopum attingentem hanc:

$$a' : b' : c' : d' : ra'$$

ex quibus porro eadem lege alii novi quaerantur, indeque denuo alii, quo pacto continuo propius ad proportionem geometricam continuam accedetur, ita ut aberratio tandem omni assignabili minor evadat.

Singulae porro harum ferierum

$$a, a', a'', a''', a'''' \text{ etc.}$$

$$b, b', b'', b''', b'''' \text{ etc.}$$

$$c, c', c'', c''', c'''' \text{ etc.}$$

$$d, d', d'', d''', d'''' \text{ etc.}$$

sunt recurrentes quarti ordinis secundum scalam rationis: $4, 6(r-1), 4(r-1)^2, (r-1)^3$.

C c 3

Deni-

Denique harum ferierum termini generales, post brevitat's gratia $\frac{r-1}{\sqrt{r-1}} = r + \sqrt{r} + \sqrt{r^2} + \sqrt{r^3} = s$ erunt

$$a^{(n)} = \frac{a\sqrt{r^2} + b\sqrt{r^2} + c\sqrt{r} + d}{\sqrt{r^2}} s^n + \text{etc.}$$

$$b^{(n)} = \frac{a\sqrt{r^2} + b\sqrt{r^2} + c\sqrt{r} + d}{\sqrt{r^2}} s^n + \text{etc.}$$

$$c^{(n)} = \frac{a\sqrt{r^2} + b\sqrt{r^2} + c\sqrt{r} + d}{\sqrt{r^2}} s^n + \text{etc.}$$

$$d^{(n)} = \frac{a\sqrt{r^2} + b\sqrt{r^2} + c\sqrt{r} + d}{\sqrt{r^2}} s^n + \text{etc.}$$

quarum expressio'nium prima tantum membra appo-
fui, dum ex his reliqua facile formantur, loco
 $\sqrt{r}$ eius ternos reliquos valores substituendo.

Ceterum si statuat

$$a + a'x + a''x^2 + a'''x^3 + a''''x^4 + \text{etc.} = Pa + Qb + Rc + Sd$$

ac brevitat's gratia fiat $1 - x + rx = 2$ reperitur vt
ante :

$$P = \frac{r-2^2}{r-2^2}; Q = \frac{2^2-2^2}{r-2^2}; R = \frac{2^2-2^2}{r-2^2}; S = \frac{2^2-2^2}{r-2^2}$$

vnde simul reliquarum summi'um ferierum a litteris
 b, c, d incipientium summae exhibentur.

Exem-

Exemplum.

20. Inter duos numeros rationem duplam
tenentes, tres medi proportional'es sequenti modo
reperiuntur :

a . . .	1	4	22	116	613	3240	17124	90504
b . . .	1	5	26	138	729	3853	20364	107628
c . . .	1	6	31	164	867	4582	24217	127992
d . . .	1	7	37	195	1031	5449	28799	152209
2a . . .	2	8	44	232	1226	6480	34248	181008

Vbi ultimi numeri tam prope progressionem geome-
tricam in ratione $1 : \sqrt{2}$ procedentem constituunt,
quam fieri potest, numeris non maioribus adhiben-
dis. Ita satis exacte erit $\frac{127612}{90304} = \sqrt{2}$ seu per 12
reducendo $\frac{127612}{7524} = \sqrt{2}$ cuius error longe infra partem
millionesimam unitatis subsistit.

Scholion I.

21. In Musicis similis quaestio de undecim
mediis proportionalibus inter rationem duplam in-
venendis tractari solet, vt hinc omnia semitoniam
vnius Octavae inter se aequalia reddantur; quod
temperamentum est principis harmoniae aduersatur,
tamen non abs re fore arbitror eius solutionem ex
iisdem principiis petitam hic apponere :

A ..	112210	3532	59879	998592
B ..	113222	3742	62911	1057971
H ..	114235	3964	66653	1120882
C ..	115249	4199	70617	1187535
Cs ..	116264	4448	74816	1258152
D ..	117280	4712	79264	1332968
Dr ..	118297	4992	83976	1412232
E ..	119315	5289	88968	1496208
F ..	120334	5604	94257	1585176
Fs ..	121354	5938	99861	1679433
G ..	122375	6292	105799	1779294
Gr ..	123397	6667	112091	1885093
a...	224420	7064	118758	1997184

vltima columna tam parum a progressionē geometrica recedit, vt error ne ad millionesimam partem asurgere sit censendus.

Scholion.

22. Quae haecenus sunt tradita facile ad quotcunque medios proportionales inueniendos in genere accommodari possunt, in quo negotio hoc imprimis notari meretur, quod series numerorum, quibus solutio continetur non solum sint recurrentes, sed etiam denominator fractionum, ex quibus nascuntur semper in factores resoluti queat, ad quemcunque etiam gradum ascendat: vnde egregia exemplum aequationum altioris gradus solutionem admittentium colliguntur, quibus coniectura mea circa formam

Formam radicem cuiusque gradus olim prolata pulcherrime confirmatur. Verum methodus hic exposita multo latius extendi potest, quemadmodum in sequente propositione sum offensurus; ita vt inde adhuc maiora subsidia in Analysis redundatura videantur.

Propositio VII.

23. Methodum multo latius patentem exhibere, cuius ope inter duos numeros datam rationem $r:r$ tenentes quocunque mediis proportionales in rationalibus proxime inueniri queant.

Solutio.

Inter duos numeros a et ar datam rationem tenentes vt ante totidem mediis pro lubitu accipiantur, quot medios proportionales assignari oportet. Ponamus autem quatuor medios inueniri debere, quoniam hinc vis methodi clarius perspicitur, quam si rem generaliter tractare velimus. Constituta ergo pro hoc casu ad lubitum tali progressionem

$$a : b : c : d : e : ar : br : cr : dr : er : ar^2 \text{ etc.}$$

sumantur pro arbitrio quinque indices a, b, c, d, e per quos inde noua similis progressio formetur: $a' : b' : c' : d' : e' : a'r : b'r : c'r : d'r : e'r : a'r^2 \text{ etc.}$ hac lege vt sit

$$\begin{aligned} a' &= a + \delta b + \gamma c + \delta d + e \\ b' &= ab + \delta c + \gamma d + \delta e + ea \\ c' &= ac + \delta d + \gamma e + \delta ar + ebr \\ d' &= ad + \delta e + \gamma ar + \delta br + ecr \\ e' &= ae + \delta ar + \gamma br + \delta cr + edr \end{aligned}$$

Tum vero per eosdem indices ex hac progressionē denno alia formetur noua, atque ita porro, ut hac ratione sequentes series obtineantur

$$\begin{aligned} a + a'x + a''x^2 + a'''x^3 + \text{etc.} &= Pa + Qb + Rc + Sd + Te \\ b + b'x + b''x^2 + b'''x^3 + \text{etc.} &= Pb + Qc + Rd + Se + Tar \\ c + c'x + c''x^2 + c'''x^3 + \text{etc.} &= Pc + Qd + Re + Sar + Tbr \\ d + d'x + d''x^2 + d'''x^3 + \text{etc.} &= Pd + Qe + Rar + Sbr + Tcr \\ e + e'x + e''x^2 + e'''x^3 + \text{etc.} &= Pe + Qar + Rbr + Scr + Tdr \end{aligned}$$

unde ex lege praescripta valores litterarum P, Q, R, S, T quae a litteris arbitrariis a, b, c, d, e sunt immunes, et tantum ab indicibus a, b, c, d, e, e una cum quantitate x et ratione proposita i : r pendent, ita determinantur ut sit:

$$\begin{aligned} P &= aP + \delta Tr + \gamma Sr + \delta Rr + eQr \\ Q &= aQ + \delta P + \gamma Tr + \delta Sr + eRr \\ R &= aR + \delta Q + \gamma P + \delta Tr + eSr \\ S &= aS + \delta R + \gamma Q + \delta P + eTr \\ T &= aT + \delta S + \gamma R + \delta Q + eP \end{aligned}$$

ex

ex quibus aequalitatibus quidem valores harum litterarum admodum perplexi eliciuntur, ita ut denominator communis huiusmodi formam sit habiturus:

$$1 - Ax - Bx^2 - Cx^3 - Dx^4 - Ex^5$$

indiciū praebens series illas esse recurrentes ex eadem scala relationis oriundas. Verum quod hic potissimum est notandum, hunc denominatorem semper in factores simplices resolvere licet, qui inter se ita erunt similes, ut ex quibus ipsius $\sqrt[r]{r}$ valoribus simili modo formentur. Scilicet si breuitatis gratia ponatur

$$a + \delta \sqrt[r]{r} + \gamma \sqrt[r]{r^2} + \delta \sqrt[r]{r^3} + e \sqrt[r]{r^4} = s$$

vbi etiam s quinos valores diuersos sortitur erit $1 - sx$ factor simplex illius denominatoris, simul omnes quinque in se inuoluent. Hinc ergo singulas fractiones, quibus litterae illae P, Q, R, S, T exprimuntur in quinque fractiones simplices resolvere licebit quae ita concinne expressae reperiuntur:

$$\begin{aligned} P &= \frac{1}{s(1-sx)} + \dots + \dots + \dots \\ Q &= \frac{1}{s(1-sx)^2} + \dots + \dots + \dots \\ R &= \frac{1}{s(1-sx)^3} + \dots + \dots + \dots \\ S &= \frac{1}{s(1-sx)^4} + \dots + \dots + \dots \\ T &= \frac{1}{s(1-sx)^5} + \dots + \dots + \dots \end{aligned}$$

Dd 2

vbi

vbi quaterna membra punctis indicata ex primis, ipsi $\sqrt[5]{r}$ quatuor reliquos valores tribuendo, sunt supplenda.

Hinc iam quinque serierum a numeris arbitrariis a, b, c, d, e incipientium termini generales formari possunt, qui etiam ponendo breuitatis gratia

$$a\sqrt[5]{r^4} + b\sqrt[5]{r^3} + c\sqrt[5]{r^2} + d\sqrt[5]{r} + e = k$$

(vbi quoque quantitas k quinque valores inuoluerit est existimanda) sequenti modo concinne exprimentur:

$$a^{(n)} = \frac{k}{s^{\frac{5}{n}} r^4} + \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$b^{(n)} = \frac{k}{s^{\frac{5}{n}} r^3} + \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$c^{(n)} = \frac{k}{s^{\frac{5}{n}} r^2} + \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$d^{(n)} = \frac{k}{s^{\frac{5}{n}} r} + \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$e^{(n)} = \frac{k}{s^{\frac{5}{n}}} + \dots + \dots + \dots + \dots$$

vbi quaterna membra omnia simili modo vt supra ex primis constitui oportet.

Hinc iam id in quo cardo rei versatur, intelligitur scilicet si series illae in infinitum continuentur, vt exponens n in infinitum excreseat, tum respectu eius membri, in quo ipsi $\sqrt[5]{r}$ valor realis

positivus tribuitur, reliqua evanescere, sique manifeste numeros $a^{(n)}, b^{(n)}, c^{(n)}, d^{(n)}, e^{(n)}$ progressivam geometricam constituere. Verum hic probe est notandum, illam evanescentiam locum non habere nisi indices $\alpha, \epsilon, \gamma, \delta, \epsilon$ sint positivi, quemadmodum hinc etiam casus supra tractatus resultat, si hi indices unitati aequales statuantur.

Scholiön.

* 24. Circa hanc solutionem generalem observari convenit, quod si valores litterarum P, Q, R, S, T ex formulis inuentis euoluantur, earumque denominator communis ad nihilum redigatur, vt posito $x = \frac{1}{2}$ huiusmodi prodeat aequatio quinti gradus:

$$2^5 - A2^4 - B2^3 - C2^2 - D2 - E = 0$$

tum huius aequationis radicem fore

$$x = \alpha + \beta\sqrt[5]{r} + \gamma\sqrt[5]{r^2} + \delta\sqrt[5]{r^3} + \epsilon\sqrt[5]{r^4}$$

in qua forma simul omnes quinque radices continentur si modo pro $\sqrt[5]{r}$ eius quinque valores successiue substituantur. Cum igitur hae radices eam ipsam habeant formam, quam olim coniectura eram affecturus, hinc multo confidentius affirmare poterimus, omnium aequationum cuiuscunq;ue gradus radices eo modo exprimi, quem coniectura mea indicat. Quodsi

indices $\alpha, \beta, \gamma, \delta, \epsilon$ vnitati sequentur aequatio
quinti gradus fit ex superioribus :

$$z^5 - 5z^4 - 10(r-1)z^3 - 10(r-1)^2z^2 - 5(r-1)^3z - (r-1)^4 = 0$$

cuius radix erit $z = 1 + \sqrt[r]{r} + \sqrt[r]{r^2} + \sqrt[r]{r^3} + \sqrt[r]{r^4}$.
Sen posito $z = y + 1$ erit huius aequationis

$$y^5 = 10ry^4 + 10r(r+1)y^3 + 5r(r+r+1)y^2 + r(r^2 + r^2 + r + 1)$$

$$\text{radix } y = \sqrt[r]{r} + \sqrt[r]{r^2} + \sqrt[r]{r^3} + \sqrt[r]{r^4}.$$

DE

INTEGRATIONE

AEQVATIONIS DIFFERENTIALIS :

$$a^x dy + b \cdot a^{x-1} dx + c \cdot a^{x-2} dx^2 + \dots + y dx^n = X dx^m$$

Auctore

AND. IOH. LEXELL.

I.

Ex occasione aequationis differentialis $a^x dy - y dx = 0$,
cuius integrali inueniendo nuper eram inten-
tus, incidi in methodum eam integrandi, haud
inelegantem, quippe quae non solum eo nomine
se commendabat, quod pro speciali isto exemplo,
videbatur esse facillima; sed etiam quia optimo cum
successu applicari posset, ad perficiendam integra-
tionem aequationis differentialis supra propositae,
quae formae est generalis et innumeras sub se
complectitur. Deinceps vero cum perspicerem, a
summis Mathematicis, imprimis ab Illustr. *Eulero*
in Tom. VII. Miscellan. Berolin. et Tom. III.
Nov. Comment. Acad. Imper. Petropol. antea iam
traditas fuisse, hanc aequationem integrandi Metho-
dos, merito dubius haesi, vtrum quae ad hanc
materiem illustrandam meditatatus eram, publicae lu-
ci committerem, an non fatius foret, eadem peni-
tus